

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та управління підприємництвом

Кафедра загальної економічної теорії та економічної політики

УДК 330.338

АБРАМОВА ДІАНА ВОЛОДИМИРІВНА

**ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА РЕФОРМА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В
УКРАЇНІ**

спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

Автореферат

кваліфікаційної роботи на здобуття

освітньо-кваліфікаційного рівня - бакалавра

зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»

на тему:

**ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА РЕФОРМА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В
УКРАЇНІ**

м. Одеса - 2024

Дипломною роботою є рукопис.

Робота виконана на кафедрі загальної економічної теорії та економічної політики Одеського національного економічного університету Міністерства освіти і науки України.

Керівник: доктор економічних наук, професор

Грималюк Андрій Вікторович

професор кафедри загальної економічної теорії та економічної політики Одеського національного економічного університету, м. Одеса.

Рецензент: доктор економічних наук

Журавльова Ю. О.

заступник начальника відділу
інституційного аудиту управління
Державної служби якості в Одеській області

Захист відбудеться на засіданні Державної екзаменаційної комісії в Одеському національному економічному університеті 13.06.24 о 9:00 в ауд. 119 за адресою: 65082 м. Одеса, вул. Преображенська, 8.

З дипломною роботою можна ознайомитися на кафедрі загальної економічної теорії та економічної політики Одеського національного економічного університету за адресою: 65082 м. Одеса, вул. Преображенська, 8, ауд. 315.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. Повномасштабне вторгнення РФ та проблеми повоєнного відновлення України в умовах загострення демографічних проблем висувають нові вимоги до розробки теоретичних та методологічних засад аналізу проблем публічного управління та реформи децентралізації в Україні. В даний час ця реформа не завершена, і в процесі її подальшого розгортання треба повною мірою враховувати роль публічного управління в процесі збереження та залучення в країну трудових ресурсів у післявоєнний період. Найважливішим завданням публічного управління в цих умовах є створення для населення досить сприятливих умов життя, щоб економічно утримати людей в Україні та запобігти подальшому загостренню демографічної кризи. Успішна реалізація реформи децентралізації може відіграти ключову роль у зміцненні демократичних основ управління в Україні, підвищенні ефективності публічної влади на місцях та створенні умов для інтегрованого соціально-економічного розвитку регіонів. Все це надає темі роботи особливої актуальності в сучасних непростих умовах.

Метою роботи є аналіз правової форми публічного управління у діалектичному взаємозв'язку з об'єктивним економічним змістом реформи децентралізації в Україні, пов'язаним з економічними відносинами та іманентними їм об'єктивними економічними законами.

Відповідно до поставленої мети були визначені **наступні завдання**:

- визначити методологічні основи теоретичного аналізу публічного управління в контексті децентралізації, дослідити національні та локальні економічні системи;
- розглянути об'єктивний економічний зміст публічного управління;
- дослідити особливості економічного змісту місцевого самоврядування;
- проаналізувати світовий досвід публічного управління, включаючи успіхи та проблеми, з якими стикаються органи місцевого самоврядування;
- описати європейський досвід розвитку публічного управління;
- проаналізувати та категоріально визначити історичні особливості різних етапів реформи децентралізації в Україні;
- розробити рекомендації щодо продовження процесу децентралізації в сучасних умовах та в період повоєнного відновлення в Україні.

Об'єктом дослідження є публічне управління, місцеве самоврядування та процес децентралізації в Україні.

Предметом дослідження є діалектика правової форми та об'єктивного економічного змісту публічного управління в контексті реформи децентралізації в Україні.

Методи дослідження. Дослідження базується на застосуванні комплексного підходу, який поєднує теоретичний аналіз та емпіричні методи, такі як аналіз документів, інтерв'ю з експертами та анкетування

представників органів місцевого самоврядування. Це дозволяє отримати всебічний погляд на процес децентралізації та визначити найефективніші стратегії для його подальшої реалізації.

Інформаційною базою законодавства аналізованих країн, офіційний веб-сайтів, Бюджетного кодексу та ресурсів для його аналізу, праць вітчизняних та закордонних науковців.

Ступінь розробленості проблеми. Увага в літературі зосереджена насамперед на суто зовнішній політико-правовій формі державного управління, але недостатньо уваги приділяється його реальному політичному та економічному змісту. При цьому постає також питання, як поєднати аналіз цієї зовнішньої форми державного управління з дослідженням внутрішньоекономічного змісту, пов'язаного з матеріальними виробничими відношеннями та іманентними їм об'єктивними економічними законами

Структура і обсяг роботи. Відповідно до мети, завдань та логіки дослідження, дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, які поділяються на дев'ять пунктів, висновків і переліку використаних джерел. Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 97 сторінках друкованого тексту. Ілюстративний, статистичний і пояснювальний матеріал подано у 15 таблицях та 13 малюнках. Список використаних джерел містить 67 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

У *вступі* обґрунтовано актуальність теми дипломної роботи, визначено її мету, об'єкт і предмет дослідження, охарактеризовано практичне значення.

У першому розділі – **«МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ТЕОРЕТИЧНОГО АНАЛІЗУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ»** - було визначено національні та локальні економічні системи; розглянуто об'єктивний економічний зміст публічного; охарактеризовано особливості економічного змісту місцевого самоуправління.

Економічна система – це об'єктивна об'єднаність закономірно пов'язаних між собою процесів і явищ господарського життя. Вона характеризується своєю багатогранністю, а її елементи знаходяться в органічному зв'язку один з одним і не існують поза ним. У сучасному економічному середовищі структурні елементи системи характеризуються динамічністю, мінливістю та суперечливим розвитком.

Під місцевою економічною системою розуміється соціально-економічна система, яка має власний виробничо-господарський комплекс і спеціалізовану систему управління в певному регіоні для задоволення потреб населення та узгодження інтересів суб'єктів господарювання в житті та господарській діяльності. Таким чином, місцева економічна система є особливою економічною системою, що має специфічні особливості розвитку та функціонування. Організація місцевого економічного життя на основі управління місцевою економічною системою є невід'ємною частиною сучасної національної економіки.

Українська місцева економічна система перебуває на початковому етапі накопичення інноваційного потенціалу. Вивчення особливостей цього періоду дозволяє виявити зміни у структурі внутрішнього попиту різних галузей економіки регіону, які мають різноманітний характер і змінюються за швидкістю розвитку:

- в умовах модернізації характер змін більшою мірою пов'язаний з перерозподілом попиту в регіональних секторах економіки з використанням традиційних технологій, без істотного впливу на структуру місцевої економічної системи;

- в умовах інноваційного розвитку - з перепозиціонуванням попиту на інноваційні технології не тільки змінюється структура попиту та пропозиції, а й суттєво впливає на зміну структури місцевої економічної системи.

Місцеве самоуправління – це самостійна діяльність громадян щодо регулювання, управління та вирішення важливих питань місцевого значення безпосередньо або через створені громадянами органи місцевого самоврядування з урахуванням інтересів населення певної території та її розвитку.

Розуміння економічної основи місцевого самоврядування розкриває основоположний процес досягнення ТГ самостійності. Ця самостійність має бути у вирішенні важливих місцевих проблем, розвиток муніципальної

демократії, прав і свобод людини та громадянина. На думку О.В. Батанова, визначальним для змісту поняття «економічна основа місцевого самоврядування» є його соціальна спрямованість, яка пов'язана з орієнтацією на задоволення потреб місцевого населення.

Складовою частиною економічної основи місцевого самоврядування є фінансові ресурси територіальної громади. Конституція України передбачає принципи формування та структуру фінансової бази місцевого самоврядування. Це пояснюється насамперед тим, що ефективне функціонування систем місцевого самоврядування значною мірою залежить від володіння та вільного розпорядження фінансовими та іншими ресурсами, які необхідні територіальним громадам для виконання покладених на них завдань.

В процесі теоретичного аналізу публічного управління та реформи децентралізації на передній план виходить вивчення суб'єкт-об'єктної динамічної залежності політико-економічної системи в діалектичній єдності з її об'єкт-суб'єктною структурною залежністю, виходячи з того, що свідомість людини не тільки відбиває об'єктивний світ, а й творить його.

Децентралізація спрямована на подолання розриву між місцевою владою та населенням на рівні громад шляхом посилення економічної ролі місцевої влади. Це важливо, оскільки за старої системи управління місцева влада на районному рівні була значною мірою відірвана від населення. У такій системі відсутній колективний суб'єкт, який може управляти економічним розвитком території. Тому територія кинута напризволяще, а об'єктивні закони ринку діють стихійно, перетворюючи людей із суб'єктів господарювання на агентів відчужених ринкових сил.

Суть реформи децентралізації полягає в тому, щоб передати реальну владу на місцях територіальним громадам та їх об'єднанням. Це дозволить їм діяти за європейським суб'єкт-об'єктним принципом, тобто стати колективними суб'єктами, які свідомо використовують об'єктивні економічні закони для розвитку своїх територій.

Проведений в розділі 1 аналіз показує, що інституційна сфера публічного сектору взаємодіє з економічним середовищем країни, що визначає ефективність та успішність реалізації державної політики та програм. Розуміння цих взаємозв'язків є ключовим для створення ефективної системи публічного управління, яка відповідає б викликам сучасного економічного розвитку та потребам громадян. Враховуючи отримані результати, можна стверджувати, що подальше дослідження цієї проблематики буде корисним для вдосконалення практики публічного управління в Україні та сприятиме підвищенню його ефективності.

У другому розділі - **«МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ»** - було досліджено публічне управління та його розвиток в США; охарактеризовано європейський досвід розвитку публічного управління; досліджено особливості публічного управління з ринками, що розвиваються.

У світі існує три основні моделі: англосаксонська (англійська, англо-американська), континентальна (європейська) та змішана (гібридна). Англосаксонська модель місцевого самоврядування діє в таких розвинених країнах, як Велика Британія, Австралія, Нова Зеландія, Канада та США. Її особливість полягає в принципі націоналістичної теорії місцевої автономії. Вона передбачає, що місцева влада надає послуги населенню відповідно до встановлених норм і під керівництвом центральної влади. Якщо місцева влада перевищує свої повноваження, її дії вважаються незаконними. Крім того, згідно з цією теорією, органам місцевого самоврядування надається значний ступінь автономії з боку держави, а контроль здійснюється через суди та центральні міністерства. Таким чином, регулювання місцевого самоврядування ґрунтується на принципі позитивного регулювання.

Континентальна модель місцевого державного управління поширена переважно у Франції, Італії, Іспанії, Бельгії, Польщі та Болгарії. Основою цієї моделі є поєднання виборчих прав представників і виконавчих органів місцевого самоврядування з призначенням повноважних представників державної влади від центру до місць. У цих сферах правове регулювання компетенції органів місцевого самоврядування базується на принципі негативного регулювання, що дозволяє муніципальним органам здійснювати будь-які дії, не заборонені законом. Останнім часом у цій моделі спостерігається процес децентралізації.

Змішана (германська) модель (австрійська, німецька, японська) поєднує в собі деякі риси англосаксонської та континентальної моделей, але має й свої особливості. Наприклад, у Федеративній Республіці Німеччина чітка взаємодія між місцевою адміністрацією та самоврядуванням гарантується через систему відносин між головою урядового округу (Regierungspräsident) та адміністративним головою, яка є основною ланкою для місцевого самоврядування. Регіональний рівень влади – місцеві адміністратори або регіональні директори, які одночасно є державними службовцями та головами виконавчих органів місцевого самоврядування (це стосується муніципалітетів обласного значення).

У Сполучених Штатах Америки всі штати офіційно мають автономні права у сфері фінансів. Кожен із штатів самостійно складає, затверджує і виконує свій власний бюджет, ні доходи, ні витрати не включаються до федерального бюджету країни. Вони певною мірою самостійні у визначенні розмірів бюджетів, структури витрат і доходів. Федеральний уряд не має прямого контролю над бюджетами штатів. Уряди штатів не звітують перед федерацією про стан фінансів і бюджетів. У більшості штатів підготовку бюджету очолює глава виконавчої влади. Цю роботу здійснюють підпорядковані йому фінансові установи. Кошториси видатків складають бюджетні та фінансові служби, а кошториси доходів – податкові та інші органи. Проект бюджету надсилається до місцевих законодавчих органів.

Найбільшими видатками державного бюджету є освіта – 35%, соціальне забезпечення – 13%, охорона здоров'я – 9%, будівництво доріг, охорона природи, житлове будівництво, комунальні послуги.

Таблиця 1.

Витрати місцевих бюджетів США

Категорія видатків	Відсоток від загальних видатків	Деталізація
Освіта	35%	Початкова та середня освіта, вища освіта, професійно-технічна освіта
Соціальне забезпечення	13%	Медична допомога для малозабезпечених, допомога по догляду за дітьми, допомога по безробіттю
Охорона здоров'я	9%	Медичні послуги для людей похилого віку та людей з інвалідністю, програми охорони здоров'я для матерів і дітей
Транспорт	6%	Будівництво та обслуговування доріг, громадський транспорт
Комунальні послуги	5%	Водопостачання та водовідведення, збирання сміття, пожежна служба
Інші	32%	Витрати на поліцію, тюремне ув'язнення, адміністративні витрати, парки та рекреація, захист навколишнього середовища

Основним джерелом доходів бюджетів штатів, як і федерального бюджету, є податкові надходження. Сьогодні вони становлять понад 30 відсотків.

Таблиця 2.

Надходження до місцевих бюджетів США

Категорія надходжень	Відсоток від загальних надходжень	Деталізація
Податки на майно	30%	Податки на землю, будівлі та інші об'єкти нерухомості
Податок з продажу	29%	Податки на продаж товарів і послуг
Індивідуальний прибутковий податок	17%	Податки з доходів фізичних осіб
Міжбюджетні трансферти	23%	Дотації з федерального бюджету та бюджетів штатів
Збори за послуги	5%	Збори за ліцензії, дозволи та інші послуги
Інші	6%	Штрафи, відсотки за оренду, доходи від інвестицій

Як передбачено в Європейській хартії місцевого самоврядування, стаття 9 – Фінансові ресурси місцевих органів влади: « Місцеві органи влади

мають право, у рамках національної економічної політики, на адекватні власні фінансові ресурси, якими вони можуть вільно розпоряджатися в рамках своїх повноважень ». Третій абзац цієї статті чітко визначає, що « [принаймні частина] фінансових ресурсів місцевих органів влади походить від місцевих податків і зборів, ставку яких вони мають право визначати в межах закону».

Таблиця 3.

Структура доходів місцевих бюджетів в окремих зарубіжних країнах у
2021 році, %

Країна	Власні джерела доходів	Міжбюджетні трансферти
Ісландія	99,2	0,8
Іспанія	83,5	16,5
Швейцарія	81,6	18,4
Швеція	72,8	27,2
Німеччина	86,6	34,4
Італія	67,4	35,6
Франція	67,3	32,7
Україна	66,1	33,9
Польща	59,4	40,6

Податкові надходження до бюджетів місцевого самоврядування суттєво відрізняються в різних країнах, що не в останню чергу залежить від державного устрою. У значній кількості країн з ринковою моделлю фінансових відносин у суспільстві власні джерела доходів становлять більше половини дохідної бази бюджетів місцевих громад. Загалом в Ісландії, Іспанії, Швейцарії, Швеції, Німеччині та Італії ці показники становлять 99,2%, 83,5%, 81,6%, 72,8%, 86,6% та 67,4% відповідно. Крім того, в Іспанії, Австрії та Швейцарії власні доходи становлять понад 80% місцевих бюджетів, а в США та Люксембурзі - понад 90% їх дохідних джерел. Це свідчить про те, що частка власних доходів за кордоном є високою, що, в свою чергу, позитивно впливає на рівень бюджетної забезпеченості.

Цікавим є досвід унітарної Польщі. Децентралізація бюджету в Польщі була остаточною реформою після змін у місцевому самоврядуванні та адміністративно-територіальному устрої. Результатом таких реформ стала система трирівневих територіальних одиниць «гміна – повіт – воєводство». Вона стала рушійною силою у створенні раціональної, демократичної системи управління з незалежним місцевим самоврядуванням.

Доходи місцевих бюджетів (рис. 1) також широко визначаються як частка надходжень від податку на доходи фізичних осіб та податку на прибуток підприємств. Для того, щоб стимулювати муніципалітети до об'єднання, відповідний стандарт передбачає додаткові 5% цих податків для відповідного об'єданого бюджету з поступовим збільшенням цієї частки. Крім того, як юридичні особи, гміни та муніципалітети в Польщі можуть брати кредити в банках.

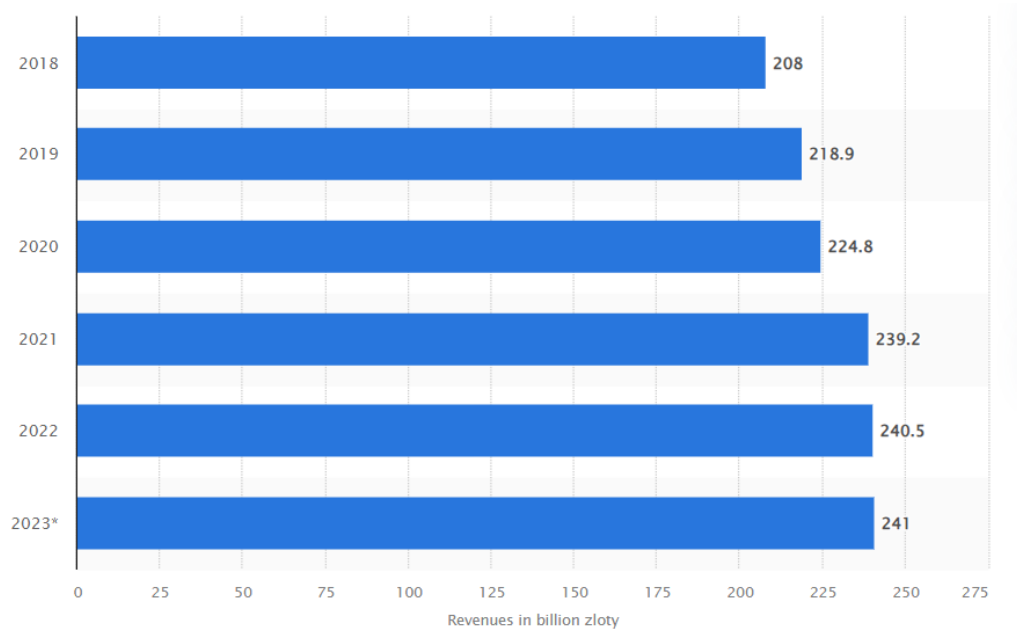

Рис. 1. Доходи місцевих органів влади в Польщі з 2018 по 2023 роки, за виключенням цільових субсидій на доручені завдання

Іспаномовні країни Латинської Америки приймають іберійську систему місцевого самоврядування, в рамках якої жителі адміністративних одиниць обирають ради та головних посадових осіб або ради посадових осіб. Обраний голова виконавчої влади володіє великими повноваженнями, владою, в його руках зосереджені основні важелі управління, він має широкі повноваження щодо контролю за діяльністю обраної ради, але в більшості випадків цими повноваженнями не користується. Посадові особи централізованого призначення – це представники міністерств і відомств, завданням яких є вирішення питань загальнодержавного значення на місцевому рівні.

У третьому розділі - **«РЕФОРМА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ ТА ЇЇ ІСТОРИЧНІ ЕТАПИ»** - було охарактеризовано реформу децентралізації та адміністративну реформу в Україні; досліджено сучасний етап процесу децентралізації в Україні; визначено перспективи продовження реформи децентралізації в процесі повоєнної відбудови економіки України.

Реформа децентралізації передбачає передачу повноважень центральної влади, коштів реалізації та відповідальності за виконання ОМС, тобто керівництву мешканців (місцевих рад та їх голів). Метою децентралізації є наближення влади до мешканців, а мешканців до влади з метою покращення доступності та якості освітніх, медичних, культурних, адміністративних, громадських та соціальних послуг, які отримують мешканці однієї громади. Реформа проведена шляхом об'єднання основних територіальних громад (міст, сіл, селищ) в єдині територіальні одиниці – так звані об'єднані територіальні громади (ОТГ).

Перші два етапи реформи децентралізації передбачали підвищення фінансової спроможності громад та зміну адміністративно-територіального устрою, що стало однією з найуспішніших реформ в історії України. Ці зміни призвели до фіскальної децентралізації: місцеві бюджети за останні роки

зросли на 6 мільярдів гривень - з 68,6 мільярда гривень у 2014 році до 234 мільярдів гривень у 2018 році.

У січні 2019 року Кабінет Міністрів України розпочав перехід до нового етапу реформ децентралізації, щоб закріпити досягнуті результати, сформувати спроможні громади, змінити територіальний устрій на рівні регіонів та громад, чітко розмежувати повноваження та функції контролю на різні рівні управління та розвивати форми місцевої демократії.

Наступним кроком другого етапу реформи місцевого самоврядування є прискорення реформ у сфері охорони здоров'я, освіти, культури, соціальної сфери, енергоефективності та інших сферах. У прийнятому 23 січня 2019 року Плані заходів із впровадження нового етапу реформ у сфері організації місцевого самоврядування та місцевих повноважень в Україні на 2019-2021 роки відображено початок нового етапу реформ децентралізації. завданням цього етапу є доопрацювання Порядку добровільного об'єднання громад щодо затвердження нових територіальних засад діяльності органів влади на рівні громади.

Одеська область має найбільшу кількість громад серед регіонів України. В області 91 районна громада: 19 міських, 25 сільських та 47 сільських.

Враховуючи виклики стану війни, бюджет Одеської територіальної громади на 2023 рік використовувався насамперед на здійснення заходів, спрямованих на відсіч збройної агресії Російської Федерації проти України та забезпечення національної безпеки, усунення загроз національній незалежності та територіальній цілісності України, підтримку розвитку сил територіальної оборони та добровільного об'єднання територіальних громад у місті Одесі. Загалом у бюджеті Одеського територіального управління на конкретні видатки передбачено 1,2201 мільярда гривень, з яких 849,5 мільйонів гривень - безпосередньо для Збройних Сил України, Національної поліції, Державної служби з надзвичайних ситуацій тощо; на тепловізори, квадрокоптери, джерела безперебійного живлення, транспортні засоби, всілякі технічні засоби, які дозволяють зберігати життя наших воїнів та ефективно виконувати їхні бойові завдання.

Серед основних результатів децентралізації у 2023 році: реформування системи державної служби в органах місцевого самоврядування, роздержавлення адміністративно-територіальних установ, розширення дерусифікації, взаємодія органів державної влади та місцевого самоврядування.

У порівнянні з довоєнним 2021 роком вказано збільшення доходів на 663 млн грн або на 7,1 %, проте це менше ніж прогноз 2023 року. Обсяг доходів загального фонду за статтями бюджету ОМТГ без урахування міжбюджетних трансфертів на 2024 рік розрахований у сумі 10 млрд 59 млн 731 700 гривень, що на 645 577 700 гривень або на 6,0 % менше, ніж очікувані надходження у 2023.

Розширення повноважень органів місцевого самоврядування (ОМС) може стати потужним інструментом для покращення життя людей у громадах, постраждалих від війни. Це пов'язано з низкою факторів: покращенням добробуту жителів сіл та малих міст завдяки реалізації нових освітніх, соціальних, медичних, культурних та інфраструктурних проєктів.

Слід зазначити, що післявоєнна відбудова вимає значних капіталовкладень та здатності Одеської ТГ та інших органів місцевого самоврядування ефективно розпоряджатися ресурсами та координувати необхідні проєкти. Аналіз показує, що успіх цього заходу безпосередньо пов'язаний зі збільшенням доходів громади.

Для підвищення ефективності місцевого самоврядування Одеської ТГ необхідно залучати більше висококваліфікованих кадрів. Програми навчання державного управління для місцевих управлінців можуть стати додатковим рушієм для впровадження передового досвіду та політики.

Коли органи місцевого самоврядування збільшують фінансові ресурси громади, вони повинні насамперед зосередитися на створенні кращих умов для розвитку підприємництва в громаді та зменшити потребу людей шукати роботу в інших районах, областях та країнах.

Нарешті, оприлюднення оцінок і рейтингів найефективніших громад може підвищити прозорість місцевого управління та поінформованість громадськості про стан громад. Прозорість у питаннях бюджетної ефективності може створити додатковий позитивний тиск на місцеву владу, змусити її звернути увагу на керівників певного району та докладати більше зусиль для підвищення економічної привабливості громади та якості суспільних благ, які вона надає.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження публічного управління та реформи децентралізації в Україні було зроблено наступні висновки та узагальнення:

1. Національна економіка є структурно та організаційно єдиною системою взаємопов'язаних галузей і сфер людської діяльності, що характеризується взаємозалежністю відповідної пропорційності та розміщенням у межах території, обмеженої державними кордонами. Національна економіка включає такі сфери: матеріальну і нематеріальну виробничу та невиробничу сфери.

2. Місцеве самоуправління – це самостійна діяльність громадян щодо регулювання, управління та вирішення важливих питань місцевого значення безпосередньо або через створені громадянами органи місцевого самоврядування з урахуванням інтересів населення певної території та її розвитку.

3. Для України дуже важливо запозичити іноземний досвід побудови та функціонування систем місцевого державного управління. У Сполучених Штатах Америки всі штати офіційно мають автономні права у сфері фінансів. Кожен із штатів самостійно складає, затверджує і виконує свій власний бюджет, ні доходи, ні витрати не включаються до федерального бюджету країни. Вони певною мірою самостійні у визначенні розмірів бюджетів, структури витрат і доходів. Федеральний уряд не має прямого контролю над бюджетами штатів. Найбільшими видатками державного бюджету є освіта – 35%, соціальне забезпечення – 13%, охорона здоров'я – 9%, будівництво доріг, охорона природи, житлове будівництво, комунальні послуги

4. В європейських країнах поширена континентальна модель місцевого самоврядування (Франція, Італія, Іспанія, Бельгія, Польща, Болгарія) вона характеризується поєднанням виборних органів місцевого самоврядування з представниками, призначеними державою. Основою цієї моделі є поєднання виборчих прав для представницьких і виконавчих органів місцевого самоврядування з призначенням уповноважених представників державної влади з центру на місцевий рівень.

5. Децентралізація є важливим інструментом національної регіональної політики, спрямованої на підвищення добробуту громадян та зміну системи управління громадою та системи адміністративно-територіального устрою. В результаті об'єднання місцеві органи влади отримують ОТГ більші можливості розвитку (повноваження та фінансування), ніж окремі села чи міста.

6. Одеська область має найбільшу кількість громад серед регіонів України (91 районна громада: 19 міських, 25 сільських та 47 сільських). Міський бюджет 2024 року продемонструє значне зростання порівняно з попереднім роком. Очікується, що доходи бюджету збільшаться на 20%, з 1,053 мільярда гривень до 12,598 мільярда гривень. Видатки також зростуть, з 1,0312 мільярда гривень до 12,478 мільярда гривень. Важливо зазначити,

що доходи бюджету 2022 року становили 12,796 мільярда гривень. Це означає, що після року війни цей показник впав, але зараз очікується його повернення до довоєнного рівня.

7. Для підвищення ефективності місцевого самоврядування Одеської ТГ необхідно залучати більше висококваліфікованих кадрів. Коли органи місцевого самоврядування збільшують фінансові ресурси громади, вони повинні насамперед зосередитися на створенні кращих умов для розвитку підприємництва в громаді та зменшити потребу людей шукати роботу в інших районах, областях та країнах. Оприлюднення оцінок і рейтингів найефективніших громад може підвищити прозорість місцевого управління та поінформованість громадськості про стан громад.

АНОТАЦІЯ

Абрамова Д. В. «Публічне управління та реформа децентралізації в Україні».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «бакалавра» зі спеціальності «281 Публічне управління та адміністрування» за бакалаврською програмою професійного спрямування «Публічне управління та адміністрування». – Одеський національний економічний університет. – м. Одеса, 2024 рік.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – публічне управління, місцеве самоврядування та процес децентралізації в Україні.

У роботі розглядаються сутність та призначення національних та локальних економічних систем; розглянуто об'єктивний економічний зміст публічного; охарактеризовано особливості економічного змісту місцевого самоуправління.

Досліджено сутність публічного управління та його розвитку в США; розглянуто європейський досвід розвитку публічного управління; визначено особливості публічного управління країн з ринками, що розвиваються.

Охарактеризовано реформу децентралізації та адміністративну реформу в Україні; досліджено сучасний етап процесу децентралізації в Україні; визначено перспективи продовження реформи децентралізації в процесі повоєнної відбудови економіки України.

Ключові слова: *публічне управління, реформа, децентралізація, економічні системи, місцеве самоуправління.*

ANNOTATION

D. V. Abramova «Public Administration and Decentralization Reform in Ukraine»

Bachelor's Thesis for the Degree of Bachelor of Public Administration and Administration. Specialization «281 Public Administration and Administration». Professional Orientation Program «Public Administration and Administration» Odesa National Economic University - Odesa, 2024

The bachelor's qualification work consists of three sections. The object of study is public administration, local self-government, and the decentralization process in Ukraine.

The work examines the essence and purpose of national and local economic systems; it explores the objective economic content of public administration; and it characterizes the features of the economic content of local self-government.

The essence of public administration and its development in the USA are studied; the European experience in the development of public administration is reviewed; and the features of public administration in developing markets are defined.

The decentralization reform and administrative reform in Ukraine are characterized; the current stage of the decentralization process in Ukraine is researched; and the prospects for continuing the decentralization reform in the process of post-war economic reconstruction of Ukraine are defined.

Keywords: *public administration, reform, decentralization, economic systems, local self-government.*